

ПРОЄКТИ ЖАНА МОННЕ В НПУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА: ВІД МОДУЛЯ ДО ЦЕНТРУ ДОСКОНАЛОСТІ

В сучасних умовах війни в Україні, фактично, світової війни за своїми наслідками, для багатьох громадян нашого суспільства все більш важливим стає саме євроінтеграційний вектор розвитку. Тому так актуальні Європейські Студії, вивчення кращих європейських практик суспільного та соціокультурного розвитку під час кризових станів суспільства. Слід зазначити, що Європейські Студії з 2017 р. ґрунтовно та успішно досліджуються та імплементуються в НПУ імені М. П. Драгоманова. Початком цього важливого напрямку дослідницької та просвітницької діяльності університету можна вважати успішно завершений Модуль Жана Монне «Розвиток соціальної згуртованості в освіті та врядуванні: Європейські Студії» (587057-EPP-1-2017-1-UA-EPPJMO-MODULE) – «Social Cohesion in Education and Governance: European Studies» SCEGES (2017-2020). Актуальність проблеми розвитку соціальної згуртованості суспільства зростає під час криз, під час важких соціальних випробувань, серед яких найстрашнішою є війна. Але ще у 2017 р. цей Модуль Жана Монне відкрив важливий актуальний напрям досліджень – розвиток соціальної згуртованості, ціннісного виміру освіти та спільнот.

Подальші дослідження соціальної згуртованості у контексті Європейських Студій були сфокусовані саме на європейських цінностях, зокрема, цінностях різноманіття та інклюзії, соціальної згуртованості, у тому числі і в освітньому середовищі. Продовженням цих досліджень ціннісних орієнтацій вищої освіти став Проєкт «Європейські цінності різноманіття та інклюзії для сталого розвитку» (620545-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-PROJECT) – «EU Values

of Diversity and Inclusion for Sustainable Development» EVDISD (2020-2021). У цьому проєкті ціннісний вектор імплементації соціальних інновацій для сталого розвитку суспільства дістав свого кульмінаційного ступеню. Отримані результати дістали продовження в НПУ імені М. П. Драгоманова у наступному проєкті напрямку Жана Монне – Кафедра Жана Монне «Соціокультурні виміри Європейських Студій» (620635-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR) – «Social and Cultural Aspects of European Studies» SCAES (2020-2023). Даний проєкт сфокусований саме на дослідженні європейських цінностей, зокрема, різноманіття та інклюзії, соціальної згуртованості, в тому числі й в освітньому середовищі.

На сьогодні все більше зростає розуміння необхідності активного сприяння європейській інтеграції та дослідженням ЄС, а також потреби розбудови мереж з колегами в Україні та за кордоном. Тому основна мета проєкту є надзвичайно актуальною для України і під час воєнних дій, успішність яких значною мірою залежить і від підтримки європейської спільноти. Так, можуть бути дуже потрібними типові заходи проєктів Жана Монне, що включають навчальні візити до країн ЄС з метою підвищення обізнаності щодо досліджень європейської політики та обміну досвідом у соціокультурній сфері та у галузі освіти. Очевидно, що цей отриманий європейський досвід стане основою для глибшого розуміння європейських цінностей, вдосконалення модулів Кафедри, отримання відповідної та достовірної інформації про розвиток ЄС та інших питань, на які потрібно знайти відповіді під час кризових станів суспільства. Ці переваги від обміну ідеями із внутрішніми та зовнішніми європейськими експертами в рамках проєкту

дадуть змогу сформулювати відповідні рекомендації для України.

Поглиблене вивчення питань Європейського Союзу має спрямованість на розвиток соціальних інновацій саме через велике значення для майбутніх професіоналів у тих сферах, які користуються все більшим попитом на ринку праці. Майбутнє вимагає трансверсальних компетентностей («навичок XXI століття») та громадянської освіти не тільки для студентів освітньо-управлінських напрямів навчання, а й для широких верств суспільства. Запроваджені дистанційні курси та змішаний формат заходів дають можливість розширити модулі кафедри для більшої аудиторії. Курси кафедри спрямовані не тільки на отримання інформації, а й на дискусії та рефлексії щодо соціальних та культурних питань ЄС, включаючи розуміння концепції соціальних інновацій як сутності європейських досліджень політики соціальних інновацій, їх методологічних та практичних принципів. Прагматичною метою проекту стало дослідження та розбудова українських можливостей впровадження європейського досвіду шляхом обговорення, вивчення теоретичних матеріалів та практичних інструментів. Діяльність проекту включає важливі соціальні напрями: розгляд європейських цінностей та їх впровадження в Україні; проблеми соціального впливу та згуртованості в рамках міграційної політики ЄС та України; проблеми викладання, досліджень та рефлексій у галузі Європейських студій в Україні.

Для комплексної реалізації соціальних інновацій потрібно розвивати взаємодію між різними дисциплінами та ресурсами Європейських студій, беручи до уваги мультифокальний підхід. Практичний вектор впровадження проекту Кафедра Жана Монне SCAES підкріплено транснаціональним обміном знаннями між українськими, італійськими та іншими експертами ЄС, щоб зміцнити академічну співпрацю на різних рівнях, в тому числі із залученням молодих дослідників та експертів. Також відкритість соціальних інновацій

для громадянського суспільства реалізується через різноманітну діяльність викладачів та експертів кафедри. Адже проекти, які впроваджуються в рамках програми Жана Монне, належать до типу «поширення контенту», оскільки його ключові заходи мають не тільки дослідницьку та просвітницьку, а й інформаційно-розповсюджувальну складову. Головна відмінність, специфіка проектів Жана Монне – Європейські Студії, що означає зосередження на ЄС, його цінностях, ролі освіти у просуванні та впровадженні цінностей ЄС. Саме кращий європейський досвід, аналіз сучасних трендів доводить важливість соціальних інновацій в освіті. Вже в ході виконання попередніх проектів підтвердилися активна залученість наших освітян до заходів та готовність до інтенсивних та продуктивних дискусій. До заходів проектів Жана Монне вже підключилось більше 15 університетів, загальна кількість учасників більше 3 тисяч. Долучаються освітяни з інших закладів – коледжів, шкіл, ДВНЗ, тощо. Крім того, проект тільки на початку впровадження, він ще залучатиме до обговорення різних дослідників та експертів (наприклад, політологів, юристів, теологів, психологів тощо), громадських активістів, політиків, студентів, школярів та їх батьків, тощо. Ще в Проекті Жана Монне досліджувалась проблема сталого розвитку, яка додає інші міждисциплінарні виміри до вищезазначеної дискусії про європейські цінності та соціальні інновації. Участь не тільки НПУ імені М. П. Драгоманова, а й університетів-партнерів та інших закладів освіти, представників громадянського суспільства додає ширший соціальний контекст парадигмі сталого розвитку, заснованої на цінностях соціальних інновацій, реалізації соціальної місії університетів.

Закономірним розвитком Європейських Студій в соціокультурній сфері, в сфері соціальних інновацій в освіті, став грант, виграний влітку 2022 року – Центр досконалості (передового досвіду) Жана Монне «Європейські Студії соціальних інновацій в освіті» – Center of Excellence

«European Studies of Social Innovation in Education» (ESSIE) в НПУ ім. М. П. Драгоманова. Центр має на меті пов'язати кращі результати досліджень з викладацькою діяльністю, надати нові форми викладання, методи навчання та освітні програми з особливим акцентом на соціальні інновації та залучення суспільства, зокрема, молоді. Центр передового досвіду «Європейські дослідження соціальних інновацій в освіті» (ESSIE) ініціює і курує ініціативи представників університетської спільноти в галузі Європейських Студій в сфері соціальних інновацій, лідерства та соціальної відповідальності, публічного управління. Він спрямовує студентів, викладачів та інших учасників освітнього процесу до більш глибокого знання досліджень ЄС із соціальних інновацій в освіті, до здійснення значущих місцевих і зарубіжних освітніх, дослідницьких і соціальних проєктів у фокусі кращих практик ЄС у сфері соціальних інновацій. Соціальні інновації неможливі без практичної орієнтації на потреби суспільства. Тому Центр також ініціює та інформує про кращі практики та ініціативи ЄС у сфері соціальної відповідальності на підтримку третьої місії НПУ імені М.П. Драгоманова та університетів-партнерів, на досягненні 17 Цілей Сталого Розвитку ООН та соціальних інновацій для українців всередині і за межами України, які постраждали від війни. Проєкт є міждисциплінарним та міжнародним, у команді проєкту пред-

ставники не тільки НПУ імені М.П. Драгоманова та українських університетів (НУ-БіП, ЛНУ ім. І. Франка та СНАУ), а й європейські експерти з Італії, Німеччини та Чехії. Проєкт триватиме 36 місяців, керівник Центру досконалості Жана Монне – професор кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності НПУ імені М.П. Драгоманова, професор кафедри Жана Моне «Соціальні та культурні аспекти Європейських Студій», доктор філософ. наук, професор М. Нестерова.

Отже, не дарма, в освітній спільноті дослідників євроінтеграції вважають проєкти «Центру досконалості», певною мірою, вершиною у сфері проєктів з поширення Європейських Студій. Під час війни практика дослідження та поширення соціальних інновацій в освіті, на основі практичного впровадження європейських цінностей в освітньому середовищі, також проходить успішно. Євроінтеграційний вектор розвитку системи вищої освіти не викликає сумнівів саме в аспекті впровадження ціннісно орієнтованого навчання, зосередження на його виховній, соціально відповідальній складовій, яка стає ще більш важливою під час війни.

Мар'я НЕСТЕРОВА

доктор філософських наук,
професор, професор Кафедри
Жана Монне SCAES
НПУ імені М. П. Драгоманова